

Bariéry rozvoje malých a středních podniků

Barriers to Development of SMEs

Monika Hodinková, Pavel Svirák

Abstrakt:

Príspevok sa zameruje na problematiku rozvoje malých a stredných podniků (dále jen MSP) působících v České republice. Hlavním cílem tohoto příspěvku je zhodnotit současnou situaci MSP v České republice, identifikovat hlavní překážky jejich rozvoje a navrhnout opatření vedoucí k jejich odstranění.

Záměr příspěvku: Malé a střední podniky v Evropské unii představují hnací sílu inovací, zaměstnanosti, ekonomického růstu a sociální integrace společnosti. I přes jejich nezpochybnitelný význam se ale potýkají s celou řadou překážek bránících jejich dalšímu rozvoji, které ve většině případů souvisí právě s jejich velikostí. Cílem tohoto příspěvku proto bylo vytvořit souhrnný přehled bariér rozvoje MSP v České republice a navrhnout soubor opatření, který by vedl k podpoře rozvoje těchto subjektů v následujících letech.

Metodika/metody: V příspěvku jsou použita sekundární data z renomovaných databází ScienceDirect a EBSCO v rámci přístupu Vysokého učení technického v Brně, Fakulty podnikatelské (2013) a primární data, která byla získána na základě realizovaných hloubkových rozhovorů, které probíhaly s náhodně vybranými MSP ze Zlínského kraje.

Cíl příspěvku: Předmětem výzkumu bylo zjištění současné situace MSP v České republice se zaměřením na identifikaci hlavních překážek jejich rozvoje a následným návrhem souboru opatření, který by vedl ke zlepšení situace těchto podnikatelských subjektů.

Výsledky: Na základě zjištěných skutečností byl vytvořen souhrnný přehled hlavních bariér rozvoje MSP v České republice. Výsledky realizovaného výzkumu potvrdily výsledky některých již dříve realizovaných výzkumů. MSP za hlavní překážky svého rozvoje považují zejména obtížný přístup k cizímu kapitálu, zvyšující se administrativní zátěž, nedostatečnou znalost a neschopnost orientovat se v programech na podporu MSP, svou slabší pozici ve veřejných soutěžích, nižší dostupnost poradenských služeb z důvodu omezených finančních zdrojů a časté změny legislativy (zejména daňových zákonů).

Závěr: Závěry realizovaného výzkumu poukazují na to, že doposud přijatá opatření nejsou dostatečná, a proto je nezbytně nutné přijat další opatření, které povedou ke skutečnému zlepšení podmínek pro další rozvoj podnikání těchto subjektů. Možné kroky definované na základě výsledků realizovaného výzkumu, které by měly vést ke zlepšení situace MSP v České republice, jsou navrženy a zpracovány do přehledného souboru opatření. Výsledky hloubkových rozhovorů vedly také k úpravě části otázek v připravovaném dotazníkovém šetření, které bude zaměřeno na MSP v České republice, a to s důrazem na problematiku plánování a řízení daňové povinnosti jakožto jedné z možností získání volných finančních prostředků pro další rozvoj MSP v České republice.

Klíčová slova: malé a střední podniky, omezení MSP, bariéry rozvoje, nástroje k řízení daňové povinnosti, Česká republika

JEL Classification: H21, H25

Úvod

Evropská unie považuje malé a střední podniky za hnací sílu inovací, zaměstnanosti, ekonomického růstu a sociální integrace společnosti.

Sadovský a Matějková (2010) uvádí, že v Evropské unii působí přes 20 milionů MSP, což představuje 99 % všech podniků. Podle Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky (2013) je situace v České republice obdobná, neboť MSP představují dle stavu k 31. prosinci 2012 celkově 99,86 % všech aktivních podnikatelských subjektů.

Veber *et al.* (2012) zdůrazňují, že MSP jsou jistou „*garancí svobody*“ a prvkem, který stabilizuje celou společnost. Dále pak také poukazují na skutečnost, že pro MSP není příliš typické, aby byly vlastněny zahraničními subjekty, což je hlavním důvodem, proč tyto subjekty reprezentují místní kapitál a proč obyčejně napomáhají rozvoji regionu, ve kterém samy působí.

Evropská komise (2008) definovala v červnu 2008 strategii podpory rozvoje MSP v Evropské unii v principu „*think small first*“ („*mysli nejprve na malé*“). V rámci aplikace tohoto přístupu se členské státy Evropské unie zavázaly k vytvoření vhodného podnikatelského prostředí pro MSP, ke snížení byrokratické zátěže, ke zjednodušení a urychlení povinných procedur a také k podpoře růstu konkurenceschopnosti těchto subjektů.

I přes nezpochybnitelný význam MSP pro Evropskou unii a přijatou politikou podpory rozvoje těchto subjektů napříč všemi členskými státy EU, se MSP neustále potýkají s celou řadou legislativních překážek, které odvádí jejich pozornost od předmětu podnikání, odčerpávají část jejich již tak omezených finančních prostředků a zcela nesmyslně komplikují (či omezují) jejich další rozvoj.

V důsledku výše uvedených skutečností je hlavní pozornost tohoto příspěvku zaměřena na zhodnocení aktuální situace MSP v České republice, a to s důrazem na identifikaci největších překážek rozvoje těchto subjektů.

1. Malé a střední podniky v České republice

Podle „*Zprávy o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2012*“, kterou zveřejnilo Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, je známo, že k 31. prosinci 2012 vykonávalo v České republice podnikatelskou činnost celkem 1.122.511 právnických a fyzických osob, které spadají do kategorie MSP, což je 99,86 % všech aktivních podnikatelských subjektů působících v České republice.

Hlavní význam MSP v České republice (stejně jako v ostatních členských státech EU) tkví především v jejich podílu na celkové zaměstnanosti. Celkový počet zaměstnanců, kteří byli zaměstnáni u MSP (k 31. prosinci 2012), byl 1.786 tisíc zaměstnanců (tj. 59,43 % podíl na celkové zaměstnanosti v České republice).

2. Překážky a omezení bránící rozvoji MSP

MSP jsou výrazně zranitelnější a ve srovnání s velkými podniky mají řadu slabých míst, která ve většině případů souvisí právě s jejich velikostí. Veber *et al.* (2012) spatřují jako hlavní překážky rozvoje MSP především v jejich menší ekonomické síle, v obtížném přístupu ke kapitálu, v omezených rozvojových kapacitách, ve slabší pozici ve veřejných soutěžích o státní zakázky, v nedostatku finančních prostředků sloužících k zaměstnávání špičkových odborníků, v neschopnosti monitorovat a následně využívat dostupné znalosti a v neposlední řadě také ve vysokém počtu změn legislativy a vysoké administrativní zátěži těchto podnikatelských subjektů.

Na základě sdělení Evropské komise (2008) „*Small Business Act for Europe*“ („*Zelenou malým a středním podnikům*“) uznala Evropská unie klíčovou roli MSP ve své ekonomice a rozhodla se více podporovat jejich další rozvoj, a to prostřednictvím zmírnění řady problémů, které zabraňují jejich rozvoji. Mezi tyto problémy Evropská komise řadí obzvláště vysokou administrativní zátěž, obtížný přístup MSP ke zdrojům financování, nedostatečnou podporu MSP při vstupu na nové trhy, nedostatečně korektní hospodářskou soutěž, slabou podporu dalšího vzdělávání, nedostatečnou ochranu duševního vlastnictví a v neposlední řadě také nízkou podporu výzkumu a vývoje.

Sadovský a Matějková (2010) za hlavní omezení MSP a bariéry bránících jejich dalšímu rozvoji považují zejména časté změny legislativy v širokém rozmezí legislativy, a to především změny zákonů daňových a zákonů s nimi souvisejících, nesystémové zvyšování administrativní zátěže formou legislativních změn, zvyšování kontrolních a sankčních mechanismů. Jako další překážky rozvoje autoři uvádí problematické přístup MSP k cizímu kapitálu, nižší dostupnost informací a poradenských služeb, realizaci inovací převážně pouze nižších řádů z důvodu omezených finančních zdrojů a menší teoretické i praktické znalosti v oblasti řízení podniku, marketingu atd.

Závěry výzkumu Beck *et al.* (2006) realizovaném na vzorku více než 10 tisíc firem působících

v 80 zemích světa identifikovaly, že firmy, které jsou větší a vlastněné zahraničními investory mají výrazně menší finanční bariéry svého dalšího rozvoje ve srovnání s menšími podniky.

Na základě výsledků výzkumu Sebestova *et. al.* (2007), který byl realizován v Moravskoslezském kraji, bylo zjištěno, že MSP v České republice silně ovlivňují společnost a napomáhají ekonomickému rozvoji kraje, ve kterém působí. Tato skutečnost vede podle autorů k tomu, že právě chování MSP odráží problémy celého regionu.

Na základě výzkumu zaměřeného na MSP v České republice (Grebiková, 2012) definovala jako hlavní překážky rozvoje MSP v České republice obzvlášť problematický přístup k cizímu kapitálu, nedostatek volných finančních prostředků pro jejich další rozvoj, nedostatečnou orientaci v možnostech podpory pro MSP ze strany Evropské unie, silnou konkurenci na trhu (zejména ze strany velkých firem), vysokou administrativní zátěž a také neustálé změny legislativy.

3. Tax management

Tax management je podle Verina (2010) zcela neúprosně spjat s optimalizací daňových toků a plánováním daní. Většina osob si pod pojmem tax management představí situace, kdy se část daňových poplatníků snaží za každou cenu vyhnout placení zákonem stanovených daní, případně ještě také využívání tzv. daňových rájů. Definice pojmu tax management je ale podstatně širší. Verina (2010) zdůrazňuje, že pojem tax management v sobě zahrnuje výrazně více proměnných než pouze obvyklý záměr daňových poplatníků minimalizovat jejich daňovou povinnost. Autorka současně zdůrazňuje to, že daňoví poplatníci se nesmí omezit pouze na taktiku minimalizovat svou aktuální daňovou povinnost, ale musí vytvořit celou strategii pro optimální řízení daňových toků v podniku jakožto celku.

K zavedení tax managementu do podniku je zcela nezbytně nutné si uvědomit, že systém řízení daňové povinnosti je nedílnou součástí managementu společnosti, který podniku umožňuje optimalizovat jeho celkové daňové zatížení.

Fallan *et al.* (1995) upozorňují na to, že pro vytvoření optimální strategie řízení daňové povinnosti podniku, je nezbytné do organizace vybrat a posléze implementovat optimální nástroje k řízení daňové povinnosti v rámci platné legislativy a konkrétních omezení. Autoři zdůrazňují, že plánování daňové povinnosti podniku je naprosto legální činnost, která je zaměřena na snížení daňového zatížení podniku.

K tomu, aby bylo možné, nástroje k řízení daňové povinnosti do podniku zavést je nutné, aby si nejprve daňový poplatník důvěrně osvožil a naučil se využívat rozdílné nástroje, které legislativa nabízí. Plánování daňové povinnosti je proto nutné chápat jako proces, který se skládá zejména z následujících činností: převádění příjmů z jednoho typu na jiný, přesouvání příjmů z jednoho daňového poplatníka na jiného, nebo přesouvání příjmů z jednoho zdaňovacího období na jiné. V této oblasti je naprosto klíčové, že daňový poplatník, který zná výše uvedené nástroje a který si uvědomuje, jak tyto nástroje v praxi využívat, může podstatně lépe řídit vlastní daňovou povinnost prostřednictvím snížení svého daňového zatížení, čímž získává finanční prostředky pro svůj další rozvoj.

Sabli a Noor (2012) definují plánování daňové povinnosti jako proces, při kterém se daňoví poplatníci snaží využít zákonem definované možnosti odložení, snížení nebo naprosto eliminace své vlastní daňové povinnosti. Autor zároveň poukazuje na skutečnost, že v Kanadě je plánování daňové povinnosti zákonem povolená činnost.

4. Změny legislativy

V (tab. 1) je uveden souhrnný přehled zákonů, kterými se musí řídit osoby podnikající na území České republiky (*poznámka: nejsou zohledňovány speciální zákony upravující konkrétní oblasti podnikání*). Hlavní pozornost je přitom věnována průměrnému počtu novelizací těchto zákonů za kalendářní rok.

5. Metodika

Ke sběru primárních dat, které proběhlo v první polovině měsíce říjen 2013, byla použita metoda hloubkových nestrukturovaných rozhovorů. Celkově bylo osloveno prostřednictvím e-mailu 25 podniků splňujících níže uvedené podmínky, z nichž bylo následně realizováno celkem 10 rozhovorů. Respondenti hloubkových rozhovorů byli jednatelé, finanční ředitelé, nebo hlavní účetní společností. Výzkum byl zaměřen na podniky, které patří dle Nařízení komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008 do kategorie MSP (tzn., že tyto podniky zaměstnávají maximálně 250 zaměstnanců, jejich roční obrat nepřesahuje 50 milionů EUR anebo bilanční suma jejich roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů EUR).

Realizované rozhovory byly zaměřeny výhradně na tuzemské podniky, které mají sídlo ve Zlínském

Tab. 1 Přehled změn vybraných zákonů.

Zákon	Počet novelizací	Platnost zákona v rocích	Průměrný počet novelizací za rok*	
Sbírka zákonů	x_i	n_i	$x_i \cdot n_i$	
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů	130	20	2600	6,5
Zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty ¹⁾	27	11	297	2,5
Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ¹⁾	35	9	315	3,9
Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční	20	20	400	1,0
Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí	29	20	580	1,5
Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí	50	20	1000	2,5
Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	73	21	1533	3,5
Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání	130	21	2730	6,2
Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví	29	21	609	1,4
Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti	64	20	1280	3,2
Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění	60	17	1020	3,5
Zákon č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění ¹⁾	10	6	60	1,7
Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ¹⁾	66	16	1056	4,1
Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce ¹⁾²⁾	57	17	969	3,4
Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ¹⁾	32	6	192	5,3
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ²⁾	64	24	1536	2,7

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zdrojů: Sadovský, 2006 a aktuální znění výše uvedených zákonů, 2013 (*průměrný počet novelizací za rok je brán dle stavu k 30.9.2013; ¹⁾ Zákony na sebe přímo navazující (nový zákon nahrazuje předchozí); ²⁾ Jsou počítány jen novelizace po roce 1989).

kraji, jsou zapsány v Obchodním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Brně a právní forma jejich podnikání je „společnost s ručením omezeným“. Dotazování respondenti dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) patří do následujících sekcí: (C) – Zpracovatelský průmysl (4 respondenti); (F) – Stavebnictví (2 respondenti); (G) – Velkoobchod a maloobchod; oprava a údržba motorových vozidel (1 respondent); (I) – Ubytování, stravování a pohostinství (2 respondenti); (L) činnosti v oblasti nemovitostí (1 respondent).

Hlavním cílem provedených hloubkových rozhovorů bylo lépe pochopit situaci, ve které se MSP v České republice nachází, a také identifikovat překážky, které MSP v současné době považují za hlavní bariéry svého dalšího rozvoje. K vyhodnocení rozhovorů byla použita metoda otevřeného a axiálního kódování dle zakotvené teorie podle Strausse a Corbinové (1999).

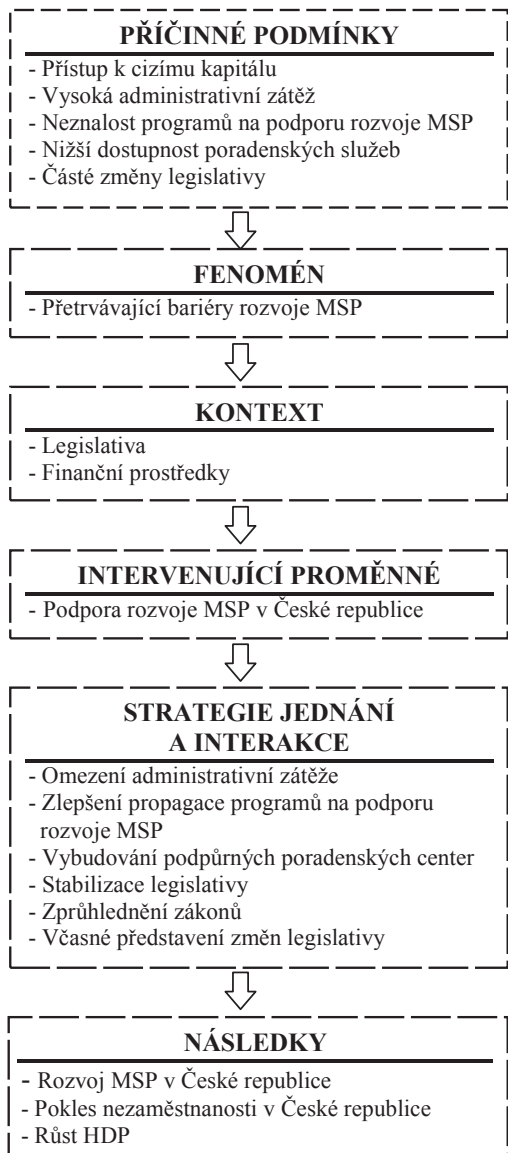
6. Výsledky výzkumu

Výsledky výzkumu ukazují, že pro MSP je velmi problematické získat cizí kapitál určený k dalšímu

rozvoji jejich podnikání. Respondenti poukazovali na to, že získat půjčku od některé z komerčních bank působících v České republice je velmi obtížné a mimo jiné také velmi časově náročné.

Při ověřování znalostí o programech podpory rozvoje MSP v Evropské unii bylo zjištěno, že většina respondentů o této možnosti v obecné rovině ví, ale blíže se o ni nezajímá a prozatím ji nikdo z dotazovaných respondentů nevyužil. Zdůvodněním, proč firmy dané programy nevyužívají, byly zejména následující skutečnosti: firmy mají velmi omezené znalosti o nabízených programech zaměřených na podporu rozvoje MSP, dostatečně se neorientují v nabízených programech, obávají se investovat peníze do zpracování žádosti na konkrétní projekt, neboť zde spatřují hrozbu zamítnutí své žádosti a obávají se také zvýšené byrokracie a kontroly využívání získaných finančních prostředků ze strany příslušných orgánů.

Dotazování respondenti napříč všemi odvětvími se zcela jednohlasně shodují, že administrativní zátěž na ně kladená se neustále rok od roku zvyšuje. Všichni účastníci rozhovorů se taktéž shodují v tom, že se cítí být nedílnou součástí Zlínského kraje a že zatím neuvažují o změně sídla své společnosti.

Obr. 1 Metoda axiálního kódování.
Zdroj: Vlastní zpracování.

Firmy, které se zúčastnily výzkumu, také poukázaly na skutečnost, že jejich pozice v soutěžích o veřejné zakázky je ve srovnání s většími firmami stále slabší a že se poměrně často setkávají s preferováním větších firem.

Respondenti také zdůrazňovali, že počet změn zákonů (zejména daňových zákonů) je tak vysoký, že jejich pouhé sledování je odvádí od samotné podstaty jejich podnikání. Firmy si také stěžovaly na časté kontroly ze strany místně příslušného správce daně. Část podniků se v oblasti vedení účetnictví

a zpracování daňových příznání spoléhá výhradně na své vlastní zaměstnance, část využívá (většinou dlouhodobě) spolupráce s daňovými poradci. Firmy využívající služeb daňových poradců se shodují, že najmutí daňového poradce je pro ně poměrně finančně náročné. I přesto ale tento způsob preferují, neboť cítí větší jistotu, že jejich účetnictví a odevzaná daňová příznání budou v souladu se zákony a nehodlají od využívání těchto služeb upustit ani do budoucna. Většina firem se shodla, že zjednodušení legislativy, snížení počtu novel zákonů souvisejících s jejich podnikáním a zejména větší stálost legislativy umožňující plánování jejich daňové povinnosti by uvítaly.

7. Diskuse

Realizovaný výzkum umožnil lépe pochopit způsob fungování a uvažování MSP podnikajících v České republice s důrazem na jejich aktuální situaci. Hlavním cílem výzkumu bylo identifikovat největší překážky rozvoje MSP v podmínkách České republiky. Dosažené výsledky tohoto výzkumu jsou v souladu s již dříve realizovanými výzkumy (Veber *et al.*, 2012; Sadovský a Matějková, 2010). Testovaný vzorek firem potvrdil, že MSP mezi hlavní bariéry svého rozvoje řadí zejména:

- obtížný přístup k cizímu kapitálu,
- zvyšující se administrativní zátěž,
- nedostatečnou znalost a neschopnost orientovat se v programech na podporu MSP,
- svou slabší pozici ve veřejných soutěžích,
- nižší dostupnost poradenských služeb z důvodu omezených finančních zdrojů,
- časté změny legislativy (viz tab. 1).

Výsledky výzkumu také potvrdily závěry výzkumu (Sebestova *et al.*, 2007) z hlediska vázanosti MSP na region, ve kterém podnikají.

Závěry výzkumu poukazují na to, že MSP napříč členskými státy Evropské unie se neustále potýkají se stejnými problémy, které ve většině případů souvisí s jejich velikostí. I přes opatření, která byla zatím přijata, jsou tyto subjekty stále příliš zranitelné, a proto je nezbytné nutné je chránit a napomáhat jejich dalšímu rozvoji. Možné kroky vedoucí ke zlepšení situace MSP v České republice by mohly být realizovány prostřednictvím přijetí následujícího souboru opatření:

- omezení zbytečné administrativní zátěže související s podnikatelskou činností MSP,
- zlepšení propagace programů na podporu rozvoje podnikání MSP a zjednodušení administrativy s nimi souvisejícími,

- zrovnoprávnění MSP ve veřejných zakázkách jakožto rovnocenného konkurenta velkých společností,
- vybudování podpůrných center poskytujících poradenské služby v oblasti účetnictví, daní, práva atd. za zvýhodněných podmínek pro MSP,
- stabilizace současně platné legislativy, a to s důrazem na zákony daňové a zákony s nimi související,
- celkové zprůhlednění daňových zákonů a odstranění celé řady nesmyslných výjimek v nich uvedených,
- změny legislativy provádět pouze jednou ročně a předem tyto změny avizovat,
- častěji informovat obyvatelstvo České republiky o kladném vlivu podnikatelské sféry pro zemi, a to zejména v otázce celkové zaměstnanosti a vlivu MSP na stav veřejných financí.

8. Závěr

Hlavním cílem realizovaného výzkumu bylo zhodnotit současnou situaci MSP v České republice a identifikovat hlavní překážky rozvoje těchto subjektů. Závěry výzkumu poukazují na to, že je nezbytně nutné zlepšit podmínky pro podnikání MSP

Literatura

- Beck, T., *et al.* (2006). The determinants of financing obstacles. *Journal of International Money and Finance*. 25(6), s. 932–952.
- Český statistický úřad (2014). *Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)*, [online] [cit.2014-1-11] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_cz_nace.
- European Commission (2008). *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – „Think Small First“ a „Small Business Act“ for Europe*, [online] [cit.2012-07-23] Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm.
- Fallan, L., *et al.* (1995). Adoption of Tax Planning Instruments in Business Organizations: a Structural Equation Modelling Approach. *Scand. J. Mgmt.*, 11(2), s. 177–190.
- Grebikova, M. (2012). Development of Small and Mediumsized Enterprises and Their Effect on Employment in the Czech Republic. *Trends in economics and management for the 21st century*. Brno, s. 142–143.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky (2013).

a hlavně zapracovat na podpoře jejich dalšího rozvoje. Hlavním přínosem tohoto příspěvku je potvrzení dříve realizovaných výzkumů a zjištění, že doposud přijatá opatření na podporu rozvoje MSP nejsou stále dostatečná. Z tohoto důvodu byl navržen soubor opatření, který by měl napomoci dalšímu rozvoji MSP v České republice.

Realizované hloubkové rozhovory vedly také k úpravě části otázek v připravovaném dotazníkovém šetření, které bude realizováno na vybrané skupině MSP působících v České republice a které bude tento výzkum nadále rozvíjet. V budoucím výzkumu bude hlavní pozornost zaměřena zejména na problematiku plánování a řízení daňové povinnosti podniků, které jsou v USA a ve vyspělých státech západní Evropy zcela běžnou praxí, a to s cílem upravit používanou metodiku a nástroje pro podmínky MSP působících v České republice.

Poděkování

Příspěvek je výstupem projektu specifického výzkumu „*Výzkum interních a externích faktorů ovlivňujících hodnotu podniku*“ Interní grantové agentury Vysokého učení technického v Brně s registračním číslem FP-S-13-2064.

- Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2012*, 92 s., [online] [cit.2013-10-08] Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument142895.html>.
- Nařízení komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008.
- Sabli, N., Noor, R. (2012). Tax Planning and Corporate Governance. In: *3rd International Conference on Business and Economic Research (3rd ICBER 2012) proceeding*. Indonesia, s. 1996–2020.
- Sadovský, Z. (2006). Změny legislativy a jejich přínos / The Contribution of Legislative Changes. In: *Sborník mezinárodní konference Firma a konkurenční prostředí*, Brno.
- Sadovský, Z., Matějková, J. (2010). SME, daně *etc.* In: *Sborník The XVth International Conference „Theoretical and practical Aspect of Public Finance“*. Praha.
- Sebestova, J., *et al.* (2007). How to Gain Success in SME? A Case Study of a region in the Czech Republic. *South East European Journal of Economics & Business*, s. 41–47.
- Strauss, A., Corbinova, J. (1999) *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Albert & Brno: Sdružení podané ruce, Brno, 228 s.
- Veber, J., *et al.* (2012). *Podnikání malé a střední firmy*. 3rd ed., Grada Publishing, Praha, 336 s.

Verina, N. (2010) Introduction of tax management as one of conditions of maintenance of a sustainable development of the organization. *Human Resources: The Main Factor of Regional Development*, 3, s. 183–187.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí.

Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Zákon č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění.

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.

Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Doručeno redakci: 10. 11. 2013

Recenzováno: 8. 12. 2013

Schváleno k publikování: 30. 12. 2013

Ing. Monika Hodinková

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta podnikatelská, Ústav financí
Kolejní 2906/4, 612 00 Brno
Česká republika
e-mail: hodinkova@fbm.vutbr.cz

Ing. Pavel Svirák, Dr.

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta podnikatelská, Ústav financí
Kolejní 2906/4, 612 00 Brno
Česká republika
e-mail: svirak@fbm.vutbr.cz